

AIPPI 2021 Tasarım Konu Sorusu: Endüstriyel Tasarımlar ve Tekniğin Bilinen Durumunun Rolü

Tüm AIPPI üyelerinin bütün yıl heyecanla beklediği etkinlik sanırım Dünya Kongresi, Kongre'nin etkileşimi en yüksek etkinliği de Çalışma Soruları ve sonunda ortaya çıkan Yönergeler.

2021 yılının 278 sayı ve "Endüstriyel Tasarımlar ve Tekniğin Bilinen Durumunun Rolü" (Industrial Designs and The Role of Prior Art) başlıklı çalışma sorusu ise *en azından benim takip edebildiğim kadarıyla* son yılların en tartışmalı/heyecanlı çalışma sorularından biriydi. Öyle ki; Kongre öncesi ulusal ekip moderatörlerinin katılımıyla düzenlenen toplantılarda üzerinde uzlaşılan metnin can alıcı maddelerinin neredeyse baştan yazıldığını söylesek çok da abartmış olmayız. Kongre sırasında diğer çalışma sorularına ilişkin oturumlar öngörülen sürede sona ererken, tasarımlara ilişkin konu sorusunun (19 Ekim 2021 tarihli Plenary Session) saatler sürmüştü (beş saate yakın) olması da bu heyecanın bir parçasıydı.

ABD ulusal grubu tarafından son dakikada getirilen değişiklik önerilerinin; Japon, Çin, Kore, Rusya, Brezilya, Tayvan, Kanada, Avustralya ve Meksika ulusal gruplarından gelen destek ve/veya benzer öneri talepleriyle desteklenmesi, bunun üzerine Belçika ve İspanya ulusal grupları önderliğinde getirilen karşıt öneriler, Yönerge'nin Avrupa Birliği Tasarım Direktiflerine getirilmesi düşünülen değişiklikler ile ne derece uyumlu olduğu tartışmaları, AB Direktifleriyle uyumlu olması savunulan Yönerge'nin dünyanın diğer ülkelerindeki sistemlerle ne kadar uyumlu olduğu/olabileceği, AIPPI'nin fikri mülkiyetin en geniş perspektifte ve en uyumlu şekilde korunması amacıyla hareket ediyor olması gerektiği... Tüm bunlar 19 Ekim 2021 tarihli Plenary Session dahil Kongre sırasındaki iki toplantıdan akılda kalanlar.

Ön çalışmalara katılmayıp (veya ön çalışmalarda sessiz kalıp), Kongre sırasında, son dakikada, bir dizi değişiklik önerisiyle beliriveren ve üstelik çoğunluğu da etkilemeyi başaran ABD ekibine teşekkür etmeliyiz belki de bize yaşattıkları bu heyecan için. Tüm bu süreçte, içerik kadar; sistemin, son dakika değişiklik önerilerine izin veriyor olmasının da katılımcılar tarafından sorgulandığını söylemeden geçmeyelim.

Konunun içeriğine de hakkettiği önem ve ciddiyetle yaklaşacak olursak; 278 sayılı çalışma sorusunun seçilme sebebini "Endüstriyel tasarımların koruma koşulları"nın düzenlendiği TRIPS Bölüm 4 Madde 25'te yer alan kavramların tartışılması, açıklığa kavuşturulması ve uyumlaştırılması olarak özetleyebiliriz. "Yenilik" ve "teknik bilinen durumu" kavramları konusunda daha önce "çalışma sorusu" formatında yapılmış herhangi bir analitik çalışma bulunmaması da (2014 yılına ait 228 sayı ve "Patents-Prior User Rights" başlıklı çalışma sorusu hariç) Q278'in belirlenme sebepleri arasında sayılabilir.

Yönerge'de belirtildiği üzere Q278 "bir tasarımın korunması için gerekliliklerin değerlendirilmesinde ve ihlal bağlamında bir tasarım hakkının koruma kapsamının belirlenmesinde endüstriyel tasarımlara ilişkin olarak tekniğin bilinen durumun rolü ile ilgilidir." Tasarımlara ilişkin terminoloji, yargı bölgelerine göre değişebildiği için (tasarım tescili, tasarım patenti gibi) çalışma kapsamında "bir nesnenin veya imalat ürününün dış görünüşünü veya süslemesini korumaya yönelik, tescilsiz ve tescilli veya patentli bir fikri mülkiyet hakkını" belirtmek üzere "tasarım hakkı" kavramı kullanılmış / çalışılmıştır.

Ulusal Gruplar (ve tabii Bölgesel Gruplar ile Bağımsız Üyeler) tarafından hazırlanan raporların (toplam 39 adet rapora <https://aippi.soutron.net/Portal/Default/en-GB/SearchResults> adresinden ulaşılabilir) incelenmesini müteakip hazırlanan ilk Yönerge taslağına ve özet rapora <https://aippi.soutron.net/Portal/DownloadImageFile.ashx?fieldValued=5181> adresinden ulaşmak mümkün olmakla birlikte Kongre'de kabul edilen Yönerge'nin son haline bakacak ve kabaca özetleyecek olursak;

- Bir tasarım hakkının tescil edilebilirliğinin/patentlenebilirliğinin ve/veya geçerliliğinin ve/veya koruma kapsamının değerlendirilmesinde tekniğin bilinen durumu (bir ölçüt olarak) kullanılmalıdır.

- Tekniğin bilinen durumu; dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir şekilde kamuya sunulan, herhangi bir açıklamadır. Bununla birlikte, bir tasarım, açık veya zımni gizlilik koşulları altında üçüncü bir tarafa ifşa edildiğinde, kamuya açıklanmış sayılmaz.
- Tekniğin bilinen durumunun tespitinde zaman kriteri şu iki koşula göre belirlenmelidir: (i) tescilli/patentli tasarım hakkı için başvuru tarihi veya (varsa) rüçhan tarihinden hangisi önce geliyorsa (ii) tescilsiz tasarım hakkı için tasarımın kamuya açıklandığı tarih
- Tescilli/patentli bir tasarımla ilgili olarak; hoşgörü süresi içinde yani ilgili tasarım hakkı tarihinden hemen önceki 12 ay içinde, kamuya yapılan açıklama şu iki şekilden birinde yapılmışsa tekniğin bilinen durumu olarak kabul edilmeyecektir:
- Bir tasarım hakkının geçerliliğini, ulusal mevzuatta tarif edilen yenilik dışındaki gerekçelerle tartışmak mümkün olmalıdır. (örneğin, ayırt edici özellik veya aşikar olmama durumu)
- Bir tasarım hakkının yenilikten yoksun olması, tekniğin bilinen durumlarına ilişkin referansların kombinasyonuna dayandırılmaz.
- Bir tasarım hakkının geçerliliği ve koruma kapsamı, tekniğin bilinen durumu referanslarının sayısına ve genel izlenime bağlı olmalıdır.

39 grubun birer yıllık çalışmasına dayandığı için belki de 39 yıllık bir çalışma olarak bile nitelendirilebilecek Yönerge'nin orijinal İngilizce metnine ulaşmak ise elbette AIPPI web sitesi üzerinden mümkün, link ise aşağıda:

<https://aippi.org/about-aippi/committees/industrial-designs-and-the-role-of-prior-art>